

Factsheets stuurknoppen

Bijlage bij PS Brief

'Toekomst provinciale financiën'

TOEKOMST PROVINCIALE FINANCIËN

Ontwikkelingen / onzekerheden

- Provinciefonds: herijking verdeling tussen provincies (begin 2023). Daarnaast vanaf 2025 nieuwe financieringssystematiek.
- Provinciale opcenten MRB: verdwijnt per 2030 met invoering betalen naar gebruik. Alternatief is nog niet zomaar gevonden.
- Dividendinkomsten: blijven de komende jaren laag, omdat Enexis en Vitens volop moeten investeren.

Opgaven en ambities

- De verschillende maatschappelijke opgaven blijven vragen om provinciale inzet. 'Rol in de ruimte' komende jaren waar te maken.
- Wij (en onze partners) zijn gewend geraakt aan incidentele impulsen van jaarlijks ruim € 30 miljoen. Niet structureel op te vangen.
- Er komt een forse vervangingsopgave (op infrastructuur) op ons af. Dat vraagt op termijn structureel extra budget.

Drie pijlers gezonde financiële positie

- *Duurzaamheid: In hoeverre houden we ons vermogen beschikbaar voor toekomstige generaties?*
- *Wendbaarheid: In hoeverre blijven we in staat om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen?*
- *Weerbaarheid: In hoeverre blijven we in staat om tegenvallers op te vangen?*

Richting bepalen / meegeven

- Overkoepelende uitgangspunten t.a.v. ons financieel beleid zijn nu vastgelegd in het coalitieakkoord: rentmeesterschap.
- Draaien aan stuurknoppen kan leiden tot nieuwe uitgangspunten en/of vereisen dat we randvoorwaarden stellen.
- Wettelijk gelden er ook randvoorwaarden, maar deze zijn op dit moment niet beperkend (mogelijk wel het EMU saldo).

STUURKNOPPEN

Kernvragen bij de stuurknoppen

1. Hoe kan worden gedraaid aan de stuurknop en wat levert dat aan ruimte op?
2. Hoe wordt de ruimte die ontstaat benut?
3. Welke impact heeft dat op de financiële positie in termen van *duurzaamheid, wendbaarheid en weerbaarheid*?

Overzicht stuurknoppen

Gericht op beïnvloeden van financiële ruimte

- **Herijking begroting:** beleidskeuzes
- **Provinciale belasting:** opcenten MRB, leges
- **Inschatten inkomsten:** accres, dividend
- **Financiering:** investeringen in activa
- **Risicomanagement:** weerstandsvermogen

Onderscheid structureel/incidenteel

- Stuurknoppen voor structurele budgettaire ruimte:
 - Herijking structurele budgetten (keuzes)
 - Provinciale belasting (opcenten MRB, leges)
 - Inschatten inkomsten (accres, dividend)
- Stuurknoppen voor incidentele budgettaire ruimte:
 - Herijking incidentele budgetten (keuzes)
 - Spelregels investeringen in financiële vaste activa (AFR)
 - Spelregels investeringen in materieel vaste activa (RDKA)
 - Sturing op weerstandsvermogen (m.n. ARR)

Herijking structurele begroting (€ 355 mln)

- Beïnvloedbaarheid
 - Bij integrale afweging, Perspectiefnota / Begroting
- Inhoudelijke afweging taken, rol, kwaliteit
 - Sommige lasten niet (direct) beïnvloedbaar
 - Wettelijke taken
 - Langjarige overeenkomsten
 - Afbouwperiodes nodig; transitie en/of verwachtingen naar partners

Provinciale belastingen: MRB (€ 115 mln)

- Beïnvloedbaarheid
 - Jaarlijks aan te passen (belastingverordening)
- Huidige uitgangspunten
 - Vast opcententarium Overijssel: 79,9%
 - Maximum conform provinciewet: 118,4%
 - Gemiddelde tarief 12 provincies: 83,6%
 - 1% = circa € 1,4 miljoen structureel
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Afhankelijk van volume (aantal auto's)
 - Toekomst provinciaal belastinggebied ongewis.

Provinciale belastingen: leges (€ 2 mln)

- Beïnvloedbaarheid
 - Maximaal kostendekkend
 - Jaarlijks aan te passen (belastingverordening)
- Huidige uitgangspunten
 - 100% kostendekkend (enkele uitzonderingen)

Inschatten inkomsten: accres

- Beïnvloedbaarheid
 - Uitgangspunt bij Perspectiefnota
- Huidige uitgangspunten, *voorzichtigheidsbeginsel*:
 - Ramen accres eerstvolgende begrotingsjaar
 - Meerjarig accres alleen bij negatieve ontwikkeling
 - Ook indexering alleen eerstvolgend begrotingsjaar wordt verwerkt, niet meerjarig (streept elkaar weg)
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Accres fluctueert (afhankelijk van Rijksuitgaven)
 - Feitelijk stuurknop van het Rijk, provinciaal alleen wijze van meerjarig verwerken.

Inschatten inkomsten: dividenden

- Beïnvloedbaarheid
 - Uitgangspunt bij Perspectiefnota
- Huidige uitgangspunten, *voorzichtigheidsbeginsel*:
 - Raming op basis van jaarstukken verbonden partij
 - Meerjarenraming 60% structureel, 40% incidenteel
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Dividenden flink afgeraamd. Blijft onzeker.
 - Per saldo nooit extra ruimte, alleen verdeling structureel / incidenteel.

Stuurknoppen 'structurele ruimte'

- Voornaamste knop is opcenten MRB (naast herijking structurele begroting).
- Extra inkomsten kunnen zowel structureel als incidenteel worden benut.
- Consequenties draaien:
 - *Duurzaamheid*: neutraal.
 - *Wendbaarheid*: Als de belastingcapaciteit meer wordt benut, dan blijft er minder bewegingsruimte over. Bij incidentele invulling is impact beperkt.
 - *Weerbaarheid*: Extra structurele / incidentele activiteiten kunnen leiden tot extra risico's.

Herijking incidentele begroting

- Beïnvloedbaarheid
 - Bij integrale afweging, Perspectiefnota / Begroting
- Inhoudelijke afweging taken, rol, kwaliteit
 - Sommige lasten niet (direct) beïnvloedbaar
 - Lopende programma's en projecten
 - Reeds gesloten overeenkomsten

Algemene financieringsreserve

- Beïnvloedbaarheid:
 - Financiële verordening / treasury statuut / AFR
- Huidige uitgangspunten
 - Leningen, fondsen **financiering** 100% met eigen vermogen.
 - Treasury instrument **financiering** vanuit overtollige liquiditeiten.
 - Uitzonderingen (coronamaatregelen)
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Liquiditeitsprognose

Algemene financieringsreserve

- Huidige omvang circa € 400 miljoen
- Beleidskeuze: aanpassen eis 100% financiering eigen vermogen:
 - Elke 10% punt op totaal is € 40 miljoen 'ruimte'.
 - Effect is afhankelijk van activa waar dit op toe te passen. Onderscheid te maken in activa die wel en niet (op termijn) liquide te maken zijn.
 - Effect afhankelijk van bestedingsrichting.
- Risicodekking blijft altijd nodig.

Algemene financieringsreserve

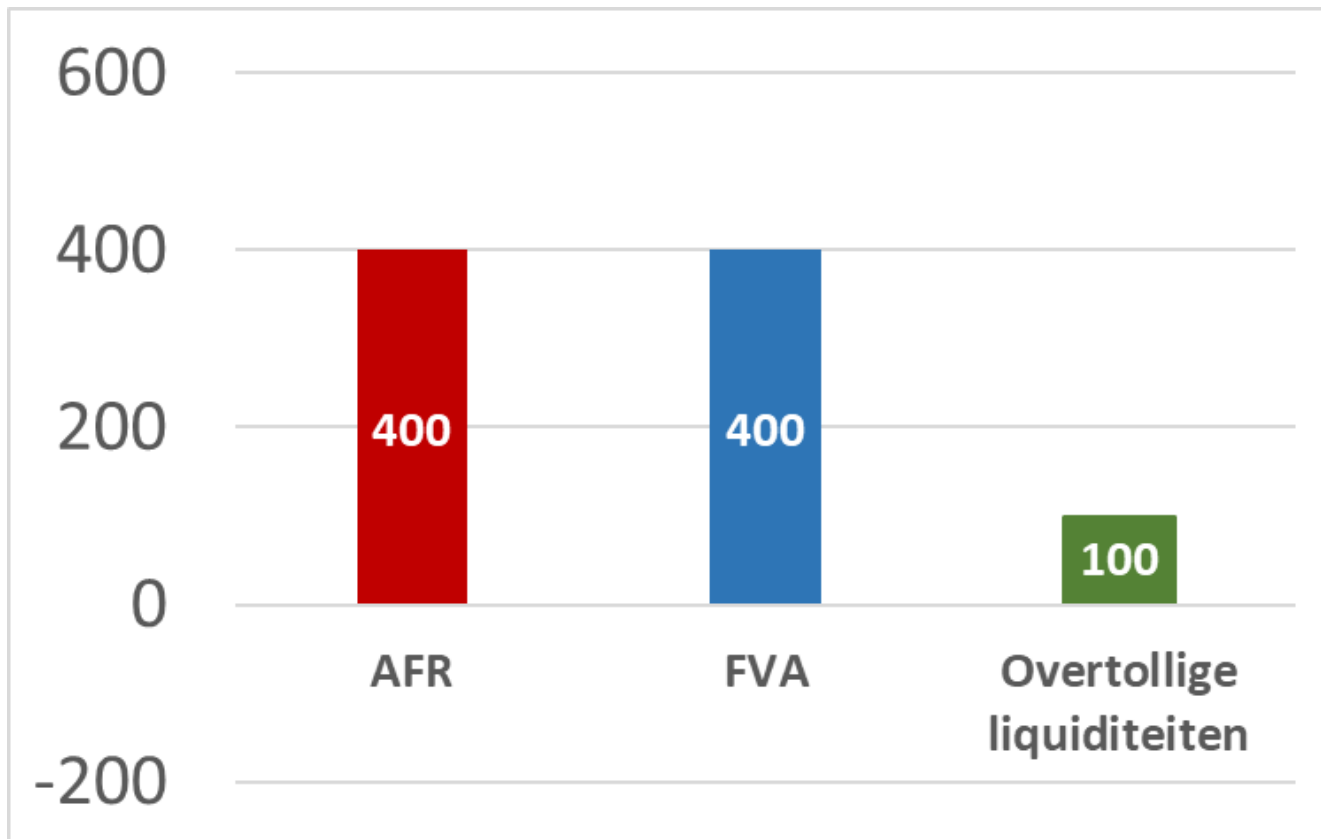
- Bestedingskeuze 1: 'Out of pocket'
 - Subsidies, opdrachten, enz.
- Impact op financiële positie:
 - *Duurzaamheid*: Interen op eigen vermogen.
 - *Wendbaarheid*: De liquiditeitspositie neemt af. Mogelijk externe financiering nodig. Dit leidt tot structurele rentelasten.
 - *Weerbaarheid*: De AFR dient nu ook als buffer. Hoe lager de financiering met eigen vermogen, hoe lager de buffer binnen de AFR.

Algemene financieringsreserve

- Bestedingskeuze 2: Multiplier
 - AFR in stand houden, maar extra investeren in (waardevaste) financiële vaste activa
- Impact op financiële positie:
 - *Duurzaamheid*: Eigen vermogen langer behouden (afhankelijk van mate risico, revolverendheid)
 - *Wendbaarheid*: De liquiditeitspositie neemt af. Mogelijk externe financiering nodig. Dit leidt tot structurele rentelasten.
 - *Weerbaarheid*: De AFR dient nu ook als buffer. Hoe lager de financiering met eigen vermogen, hoe lager de buffer binnen de AFR.

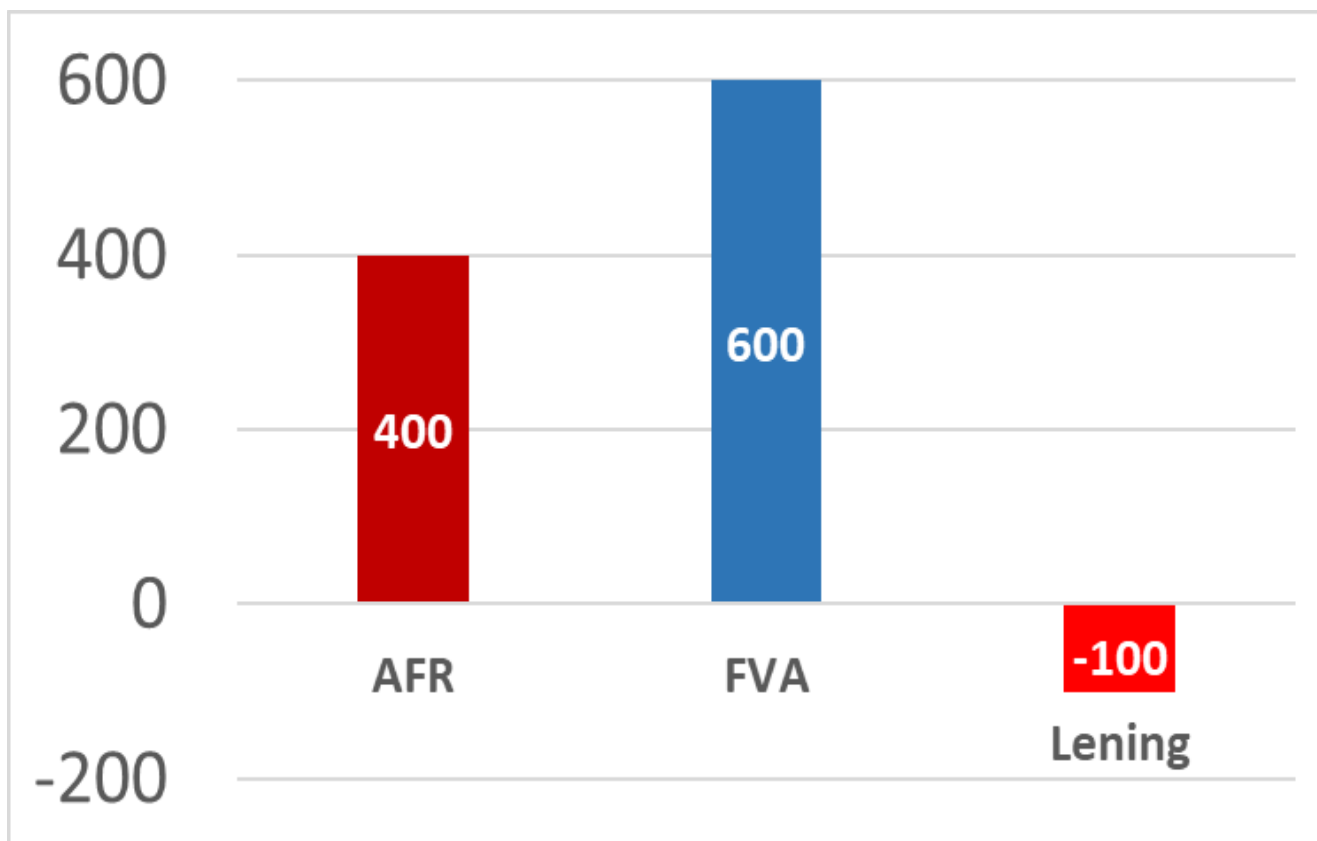
Algemene financieringsreserve

- Huidige werking (gesimplificeerd): financiële vaste activa (FVA) 100% gefinancierd met eigen vermogen (AFR).

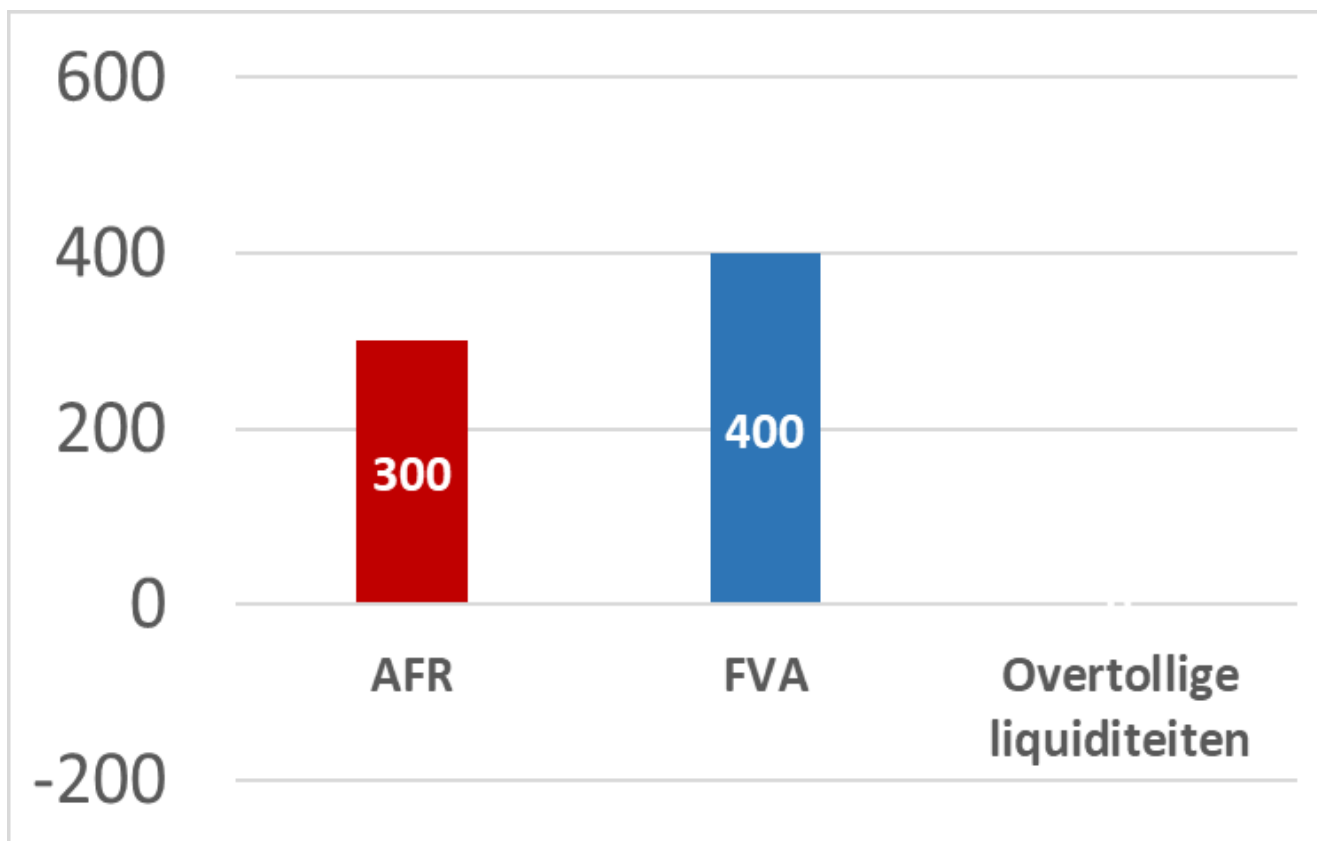
Algemene financieringsreserve

- Bestedingskeuze 'multiplier'. Financieringseis AFR omlaag, inzet voor bijvoorbeeld 200 miljoen extra fondsen. Overtollige liquiditeiten onvoldoende: lening van 100 miljoen nodig.

Algemene financieringsreserve

- Bestedingskeuze 'out of pocket'. Financieringseis AFR omlaag, inzet voor bijvoorbeeld 100 miljoen extra uitgaven. Omvang van AFR (dus het eigen vermogen) neemt af.

Reserve dekking kapitaallasten

- Beïnvloedbaarheid:
 - Nota reserves + uitgangspunten Pnota 2022
- Huidige uitgangspunten
 - Vervangingsinvesteringen infrastructuur: jaarlijks storten in Reserve Dekking Kapitaallasten (RDKA)
 - Bestaande investeringen: vooraf gestort in RDKA
 - Nieuwe investeringen eigen infrastructuur: directe afschrijvingsmethodiek (verschuiving I → S)
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Vervangingsopgave vergt meer structurele middelen
 - Grip op toekomstige afschrijvingslasten

Reserve dekking kapitaallasten

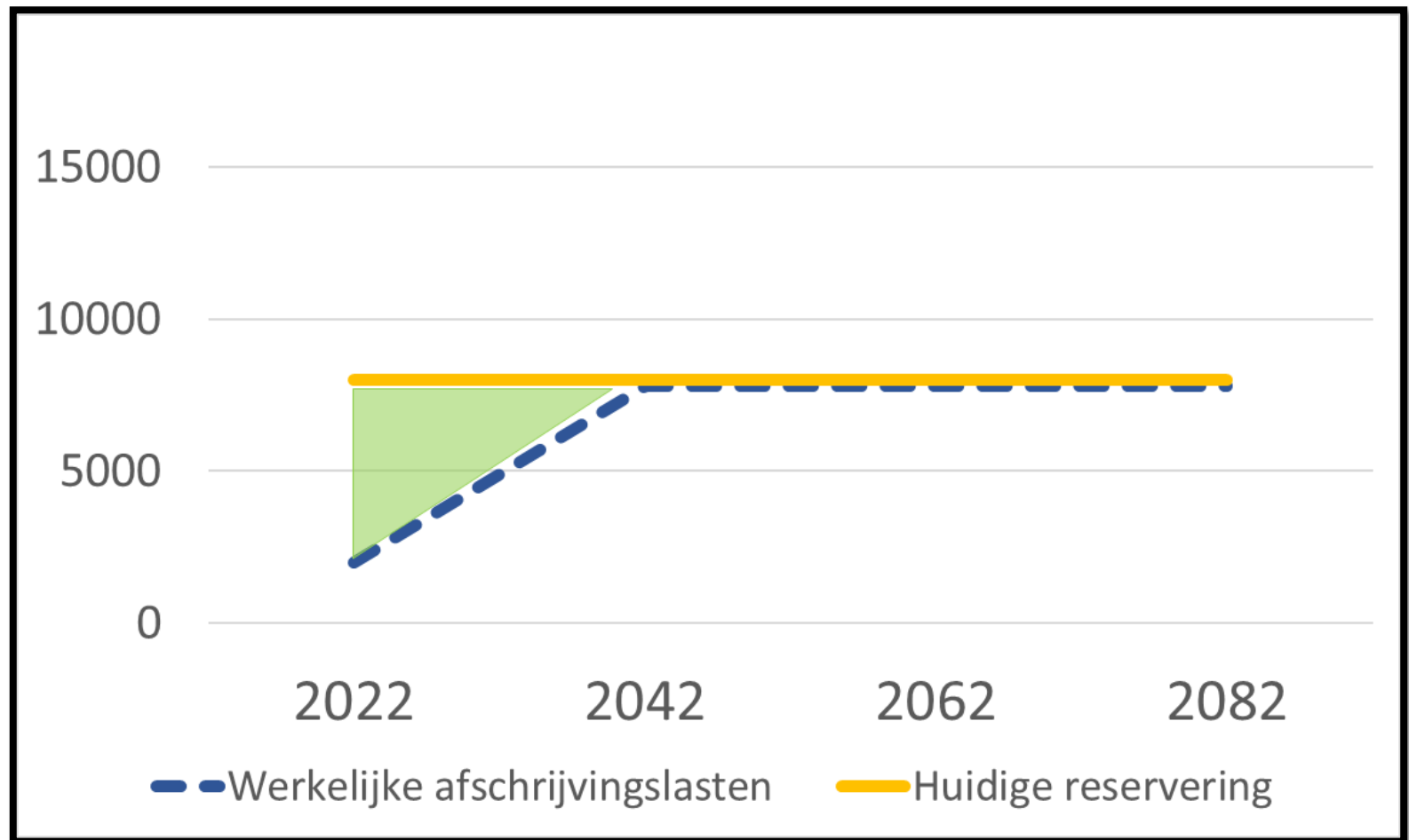
- Bij perspectiefnota al aan gedraaid voor investeringen in eigen infrastructuur. Daarmee verschuiving $I \rightarrow S$.
- Verder draaien: bij vervangingsinvesteringen ook de directe afschrijvingsmethodiek.
 - Nu reservering van € 8 miljoen per jaar. De werkelijke kapitaallasten lagen en liggen lager.
 - Enkel uitgaan van werkelijke kapitaallasten leidt tot (incidentele) vrijval. Vanuit de reserve € xx miljoen en komende jaren circa € 6,5 miljoen per jaar.
 - Let wel: huidige reserveringen zijn onvoldoende voor de eerder genoemde grotere vervangingsopgave.

Reserve dekking kapitaallasten

- Impact op financiële positie:
 - *Duurzaamheid*: Als vrijgespeelde reserveringen worden benut voor out of pocket kosten, dan wordt ingeteerd op het eigen vermogen.
 - *Wendbaarheid*: De liquiditeitspositie neemt dan ook af. Er zal vreemd vermogen worden aangetrokken. Dit leidt tot structurele rentelasten.
 - *Weerbaarheid*: Zolang de structurele opgave niet is gedekt, vormt de RDKA een belangrijke buffer.

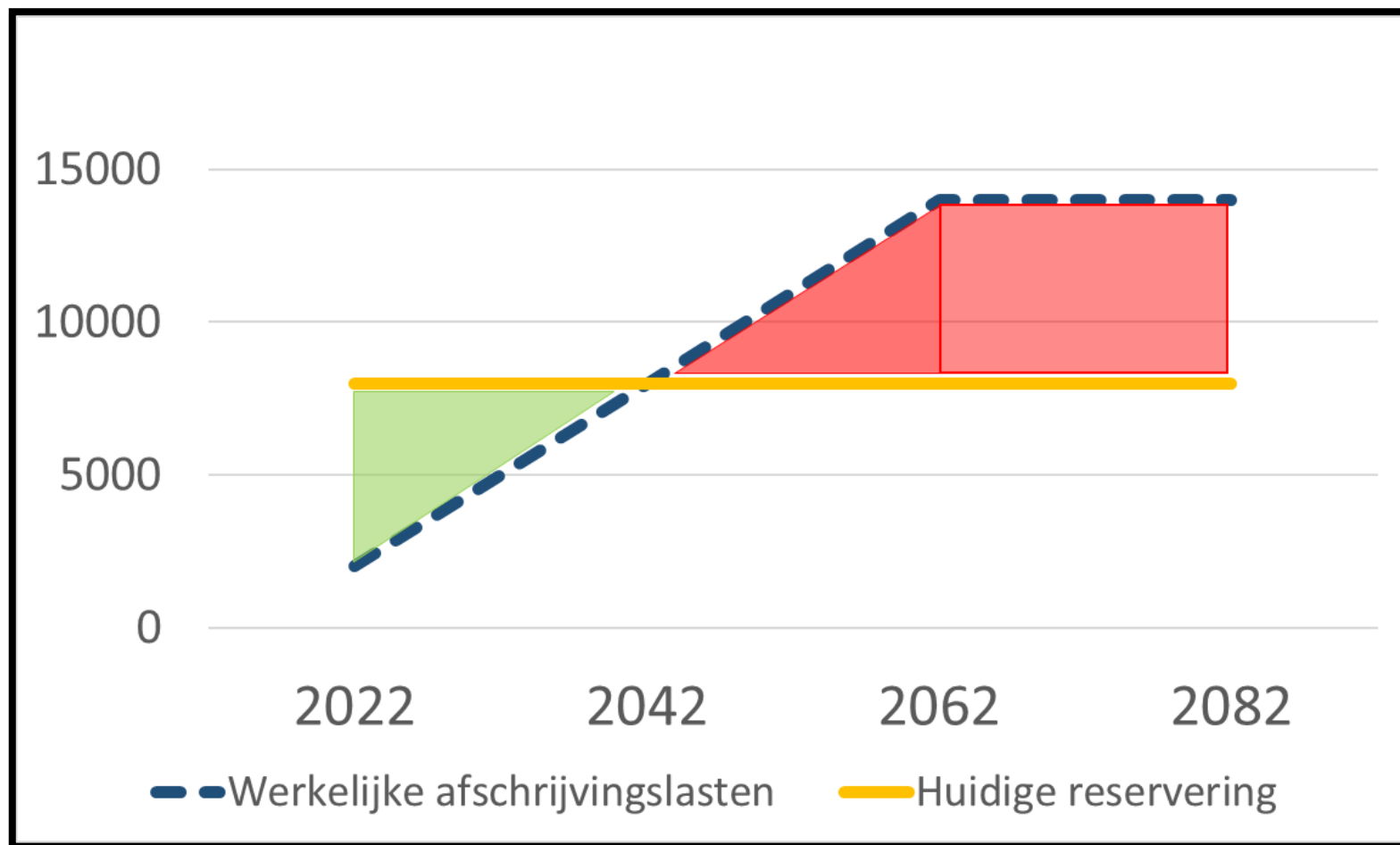
Reserve dekking kapitaallasten

- Werkelijke afschrijvingslasten liggen nu lager dan de huidige reservering. Groene deel zou anders ingezet kunnen worden.

Reserve dekking kapitaallasten

- De huidige reservering is naar verwachting echter onvoldoende om toekomstige afschrijvingslasten te kunnen dekken (cijfers zijn enkel ter illustratie). Vergt structurele ruimte.

Risicomanagement

- Beïnvloedbaarheid
 - Nota risicomanagement (elke 4 jaar, 2021)
 - Hoogte weerstandsvermogen icm andere stuurknoppen
- Huidige uitgangspunten, *voorzichtigheidsbeginsel*:
 - Minimum weerstandsratio van 1,4 (ruim voldoende)
 - Bedrag algemene risicoreserve + risicoreserveringen bij incidentele programma's (EHS, infrastructuur)
- Onzekerheden en ontwikkelingen
 - Samenhang met voorgaande onderwerpen (mogelijke toename risico's)

Risicomanagement

- Strakker sturen op ondergrens van 1,4:
 - Verlagen van buffer in ARR
 - Verlagen risicoreserveringen binnen projecten
 - Vrijspelen budget, mogelijk tot € 39 mln
- Impact op financiële positie:
 - *Duurzaamheid*: Interen op het eigen vermogen. Afhankelijk van wijze besteding.
 - *Wendbaarheid*: Beperkte impact. Bij tegenvallers wel eerder bezuinigingen nodig.
 - *Weerbaarheid*: Kleinere buffer; grote risico's als Kanaal Almelo de Haandrik of Corona niet zomaar op te vangen.

OVERWEGINGEN

Overwegingen financieel kader

- Stuurknoppen gezamenlijk bepalend voor de impact op toekomstige financiële positie.
 - Optelsom van factoren, onderlinge samenhang.
- Belang te beseffen dat impact vooral in de toekomst ligt. Geen direct effect merkbaar. Veelal incidentele ruimte, deels op 'last' van de toekomst.
- Belang te beseffen dat eenmaal draaien een kantelpunt betekent: weg terug is moeilijker.